

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

OPINIA PUBLICĂ, DEMOCRAȚIA SI STATUL DE DREPT Tranziția din perspectiva intereselor naționale (III)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Pentru a fi eficient racordat intereselor majore ale țării - îndatorire ce revine forțelor politice naționale, fie aflate la putere, fie în opozitie - dar și pentru a fi realist înțelește, cu alte cuvinte, corect percepție de opinia publică, procesul tranziției are nevoie, dacă se poate spune așa, de o dublă clarificare. În primul rând, pentru clasa politică însăși, datoare să reflecteze profund și să explice transparent, deschis, încotro se îndreaptă (sau este îndreptată) societatea românească. În al doilea rând, pentru păturile largi ale populației, pentru opinia publică, îndreptățită în virtutea normelor democrației - dacă este reală - să i se spună ce urmărește o politică sau alta.

Sociologia educației, a culturii în general, relevă că fiecare din cele două ipostaze social-politice - conducători și conduși - intrunesc anumite particularități de care trebuie să se țină seama. Așa cum observă, în această privință, un analist politic român, pe de o parte, "opinia publică are nevoie de certitudini și de promisiuni concrete, care nu se pot niciodată realiza decât eventual în parte și cu incertitudine asupra duratei lor", iar pe de altă parte, cel ce reflectează asupra fenomenului politic, nu trebuie "să abandoneze ideea de a înfățișa realitățile în toată complexitatea lor, cu contradicțiile de comportament ale unora, cu imobilitatea altora, prinși în capcana ideologilor pe care le servesc, în fine, cu subtilitățile artei de a guverna în condiții și împrejurări diferite". După cum nu trebuie "să renunțe la încercarea de a modifica percepția opiniei publice, antrenând-o pe făgașul lucidității pragmatic și relativiste, dincolo de absolutul și rigiditatea sistemelor dinainte construite de ideologii". Aceasta cu atât mai mult cu cât "mileniul spre care ne îndreptăm, cu mutațiile deja în curs și altele care se profilează, solicită acest

efort, în cadrul unui efort mai amplu de adaptare care nu poate fi încă măsurat, dar din care nu poate lipsi pregătirea politică"1).

O asemenea pregătire presupune, de bună seamă, între alte componente definitorii, capacitate de evaluare lucidă și realistă a studiului în care se află țara, disocierea tranșantă dintre interesele naționale și cele particulare, de grup, de clientelă politică sau de afaceri pur și simplu, precum și evitarea oricărei înțelegeri unilaterală sau prezentări absolutizante, demagogice a unor concepte și noțiuni politice către care opinia publică privește cu speranță și

(Continuare în pag. 6)

IUBIREA DE ȚARĂ

VALENTIN LIPATTI

Într-un articol pe care l-am consacrat mai demult xenofobiei și xenofilia, arătam că patriotismul nu are nimic comun cu astfel de atitudini excesive și aberante și că implică, dimpotrivă, o stare de normalitate, în care sunt definitori întelegiunea, măsura și credința în propria naosă identitate. Iubirea de țară este un dat natural al firii noastre profunde, pe care educația și cultura nu fac decât să-l potențeze și să-l pună în valoare și fără de care nu te poți realiza niciodată în adăvăratul sens al cuvântului. Patriotismul nu este, prin urmare, un merit cu care să ne putem făli, ci o coordonată vitală a propriei noastre personalități.

Această "genă" intelectuală și morală se regăsește, într-un fel

sau altul, la imensa majoritate a oamenilor, indiferent de îndeletnicirile lor. Indivizii care, pentru o rațiune sau altă, pun mai presus interesele lor personale și nesocotesc ca atare interesul național, al comunității umane în care s-au născut și trăiesc, sunt infinit mai puțin numeroși decât cei care și iubesc în chip firesc țara și caută, pe măsura puterilor lor, să o slujească.

Și totuși, această minoritate devine periculoasă și răufăcătoare, mai ales atunci când societatea trece printr-o perioadă de criză sau de prefaceri profunde. Oportuniști și carieriști de tot soiul se întrec care mai de care pentru a dobândi poziții sociale confortabile, la care nici nu ar fi putut visa până nu demult; impostorii și escrocii își dau mâna pentru a jefui avuția națională și mențin o stare permanentă de corupție; unii intelectuali fie că alunecă pe panta xenofobiei, fie că se complac într-o atitudine xenofilă.

Dar ceea ce este mai grav este

Importante hotărâri
ale Consiliului Fundației România de Mâine
și Senatului Universității Spiru Haret

Pag. 2

(Continuare în pag. 3)

Pledoarie pentru continuitate în învățământ

Acad. STEFAN MILCU

Continuitatea în învățământ a constituit și constituie o condiție esențială în organizarea unui proces de cunoaștere de la studiu elementar, până la cel universitar.

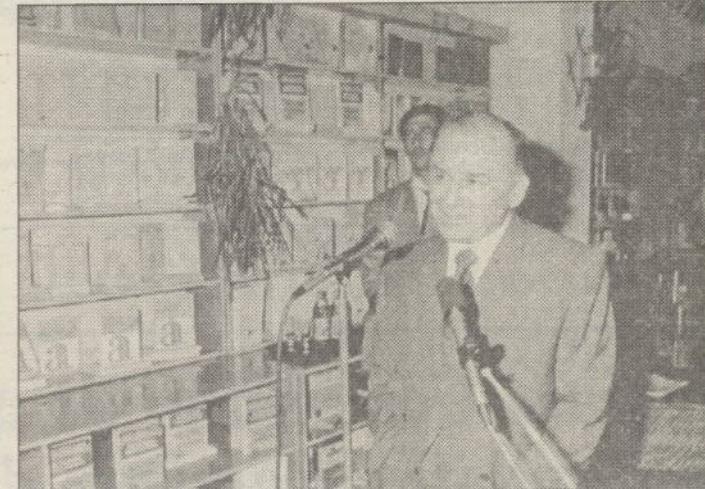
Continuitatea se regăsește și în procesul de învățare al unei discipline, fenomen evident, de exemplu, în matematică și în limbajul scris. Se respectă în aceste cazuri trecerea succesivă de la simplu la complex, la un mod superior de reprezentare al procesului cognitiv, fenomen evident în trecerea de la aritmetică la algebră, la calculul diferențial și la alte forme de reprezentări matematice.

În organizarea învățământului, tehnica didactică utilizează treptele succesive, ce se condiționează reciproc. Un exemplu foarte caracteristic din acest punct de vedere îl constituie modelul american în care cei patru ani de colegiu preced următoarea specializare în învățământul universitar. Exemple asemănătoare pot fi citate și din

alte modele de învățământ. Așa cum este anul preparator, care a constituit și în țara noastră, la un moment dat, o etapă obligatorie în învățământul medical, după modelul francezesc.

Complexitatea organizatorică a unui învățământ în trepte succese, destăsurat într-o continuitate logică, este decisă calitativ și de modul de prezentare al disciplinelor, conexate succesiv. Este evident că fragmentarea procesului de învățământ, prin renunțarea la accesul treptelor următoare, este nocivă pentru educația formativă care nu poate fi suplinită prin învățământul serial sau prin cel pragmatic.

Se evidențiază în această prezentare faptul că parcurgerea treptelor unui învățământ organizat respectă continuitatea prin care se finalizează o educație în același timp informativă, formativă și pragmatică, ce condiționează la rândul lor treptele posibile ale integrării sociale.

**"Eu am o credință
neștirbită în puterea de
regenerare a țării, cred
în schimbarea în bine a
României"**

ION ILIESCU

**Președintele Republicii
despre
REVOLUȚIE
și
REFORMĂ
în
ROMÂNIA**

Pag. 3

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

COLEGIUL PENTRU REFORMA ȘI RELANSAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
 - Acad. Anghel Rugină
 - Acad. N. N. Constantinescu
 - Acad. David Davidescu
 - Prof. dr. Constantin Ionete
 - Prof. dr. Ivanciu Nicolae - Văleanu
 - Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
 - Prof. dr. Mircea Druc
 - Prof. dr. Alexandru Albu
 - Prof. dr. Mihai Părăluță
 - Prof. dr. Gheorghe Zaman
 - Prof. dr. Petre Mălcomete
 - Prof. dr. Mihai Dumitrescu
- COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI**
- Acad. Stefan Milcu
 - Acad. Radu Voinea
 - Acad. Stefan Pascu
 - Acad. Ion Coteanu
 - Acad. Cristofor Simionescu
 - Acad. Stefan I. Stănescu
 - Acad. Marius Peculea
 - Prof. dr. Liviu Maior
 - Prof. dr. Grigore Brâncuș
 - Prof. dr. Dan Ghiocel
 - Prof. dr. Emil Tocaci
 - Prof. dr. doc. Grigore Posea
 - Prof. dr. Gheorghe Secără
 - Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
 - Prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
 - Radu Beligan
 - Grigore Vîleru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
 - Dumitru Radu Popescu
 - Paul Anghel
- COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA**
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală

- Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Prof. dr. doc. Titu Georgescu
 - Prof. dr. Stefan Lache
 - Prof. dr. Gheorghe I. Ioniță
 - Adrian Păunescu
 - Prof. dr. Ion Rebedeu
 - Prof. dr. Ion Mihail Popescu
 - Prof. dr. Gheorghe Cazan
 - Prof. dr. Ion Tudosescu
 - Prof. dr. Tiberiu Nicola
 - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- COLEGIUL PENTRU DOCTRINE POLITICE ȘI PROBLEME ALE RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE**

- Valentin Lipatti
- Dr. Ion Mitran
- Prof. dr. Floarea Dudită
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad
- Dr. Nicolae Ecobescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE SĂNĂTĂȚII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

- Acad. Nicolae Cajal
 - Acad. Constantin Bălăceanu - Stolnici
 - G-ral dr. Gheorghe Niculescu, membru de onoare al Academiei Române
 - Prof. dr. doc. Iulian Mincu
 - Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
 - Prof. dr. Caius Traian Dragomir
 - Prof. dr. Andrei Fîrnică
 - Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
 - Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
 - Prof. dr. Ștefan Costea
 - Prof. dr. Gheorghe Răboacă
- COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE JUSTIȚIEI, STATULUI DE DREPT ȘI DEMOCRATIEI**
- Acad. Valentin Georgescu
 - Acad. Ion Filipescu
 - Acad. Vasile Gionea
 - Prof. dr. Antonie Iorgovan
 - Prof. dr. Adam Popescu
 - Prof. dr. Nicolae Popa
 - Prof. dr. Ion Neagu
 - Prof. dr. Andrei Popescu
 - Prof. dr. Ionel Cloșcă
 - Prof. dr. Mihai Merfea
 - Prof. dr. Mircea Stoia

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Sedința Consiliului de conducere al Fundației România de Mâine și a Senatului Universității Spiru Haret

Reunite în ședință comună, în ziua de 11 octombrie 1994, Consiliul de conducere al Fundației "România de Mâine" și Senatul Universității "Spiru Haret" - ședință preșidată de prof. dr. AURELIAN BONDREA, președintele Fundației și al Senatului - au dezbatut probleme de mare importanță ale întăririi continue a acestor prestigioase instituții social-umaniste de cultură, știință și învățământ. În acest scop, forurile de conducere ale Fundației și Universității au adoptat hotărâri menite să asigure consolidarea Fundației "România de Mâine", prin extinderea sa în noi centre din țară, amplificarea și diversificarea activității Universității "Spiru Haret", în concordanță cu cerințele ridicării pe noi trepte, superioare a procesului instructiv-educativ, ale formării de specialiști temeinici pregătiți în cele mai diverse domenii ale vieții economice, sociale și culturale, cu o înaltă conștiință civică, patriotică.

Astfel, Consiliul de conducere al Fundației "România de Mâine" și Senatul Universității "Spiru Haret", la propunerea prof. dr. Victor Ciobanu, vicepreședinte al Consiliului de Științe Medicale, prorector al Universității "Spiru Haret", au confirmat alegerea de către Consiliul de Științe Medicale al Fundației a prof. dr. Alexandru Oproiu în funcția de decan al Facultății de Medicină a Universității "Spiru Haret".

Au fost aprobată propunerile cu privire la structura catedrelor Universității "Spiru Haret" și alegerea șefilor de catedră.

A fost aprobată, de asemenea, înființarea Seminarului pedagogic al Universității "Spiru Haret" și a fost ales directorul Seminarului - prof. univ. dr. George Văideanu. S-a aprobat, de asemenea, funcționarea, începând cu anul universitar 1994-1995, a Colegiului Universitar de Biotică în cadrul Universității "Spiru Haret".

Consiliul de conducere al Fundației "România de Mâine" și Senatul Universității "Spiru Haret" au aprobat funcționarea, de la 1 septembrie 1994, a filialei Constanța a Fundației și alegerea în funcția de președinte al acesteia a prof. dr. Stefan Costea, membru al Consiliului de conducere al Fundației și prorector al Universității "Spiru Haret" iar ca vicepreședinte a prof. dr. Olga Duțu.

S-a aprobat, totodată, funcționarea în cadrul filialei Constanța, începând cu anul universitar 1994-1995, a unor specializări ale facultăților Universității "Spiru Haret".

În vederea lărgirii activității culturale și asigurării premiselor necesare funcționării formelor învățământului preuniversitar în cadrul Fundației, a fost aprobată înființarea de noi filiale ale Fundației "România de Mâine" la: Târgoviște, Sinaia, Sibiu, Neamț, Drobeta-Turnu Severin, Târgu Mureș,

Timișoara, Suceava, Caransebeș. În același timp, au fost aleși președintii filialelor nou înființate: Târgoviște - prof. dr. Ion T. Radu, membru al Consiliului de conducere al Fundației; Sinaia - prof. dr. Constantin Vlad, membru al Consiliului de conducere al Fundației; Sibiu - prof. dr. Ion Serdean, membru al Consiliului de conducere al Fundației; Neamț - prof. dr. Ioan Kunst - Ghermănescu, membru al Consiliului de conducere al Fundației; Drobeta-Turnu Severin - prof. dr. Vasile Molan, secretar - general al Consiliului de coordonare a învățământului preuniversitar din cadrul Fundației; Târgu Mureș - prof. dr. Ioan Pop D. Popa, membru al Senatului Universității "Spiru Haret"; Timișoara - prof. dr. Marin Ivașcu, membru al Consiliului de conducere al Fundației; Suceava - prof. dr. Gheorghe Ioniță, membru al Consiliului de conducere al Fundației; Caransebeș - prof. Ion Popescu, membru al Consiliului de conducere al Fundației.

În încheierea ședinței, prof. dr. Aurelian Bondrea a relevat însemnatatea hotărârilor adoptate, subliniind că ele vor contribui la perfecționarea și dinamizarea activității Fundației "România de Mâine" și a Universității "Spiru Haret", în concordanță cu obiectivele și telurile înscrise în documentele lor constitutive.

Deschiderea anului de învățământ 1994 - 1995 la Universitatea Spiru Haret

La filialele facultăților și colegiilor aceeași atmosferă sărbătoarească

În numărul său anterior, "Opinia națională" a relatat pe larg desfășurarea, în marea Sală Polivalentă a Palatului Sporturilor și Culturii din Capitală, a ședinței festive consacrate inaugurării noului an de învățământ la Universitatea "Spiru Haret" a Fundației "România de Mâine" și a Universității "Spiru Haret", președintii ai filialelor Fundației și prorectori pentru filialele facultăților, din localitățile respective, ale Universității "Spiru Haret", prodecani ai acestor facultăți pentru filialele menționate, cadre didactice universitare, studenți. De asemenea, în unele centre au rostit cuvântări de salut reprezentanți ai oficialităților locale, ai vietii cultural-științifice, ai cultelor s.a.

Același spirit de exigență și responsabilitate, o atmosferă sărbătoarească, entuziasmată cu caracterizat deschiderea anului de învățământ 1994-1995 și la filialele facultăților și colegiilor Universității "Spiru Haret" din Cluj-Napoca, Iași, Craiova, Constanța, Brașov, Bacău, Râmnicu Vâlcea, Blaj, Câmpulung Muscel, Alexandria, Vălenii de Munte.

La adunările festive desfășurate în aceste importante centre de învățământ și cultură au luat parte, pe lângă numeroși studenți de la cursurile de zi și cele cu frecvență parțială, reprezentanți ai autorităților publice locale, personalități ale vieții științifice și culturale, profesori ai Universității "Spiru Haret" și ai altor universități de prestigiu din țară care predau la filialele

filialele Universității "Spiru Haret", conf. dr. Gheorghe Petrescu, prodecan al Facultății de Marketing și Comerț Exterior pentru filiala Iași. CRAIOVA - prof. dr. Tiberiu Nicola, președintele filialei din Craiova a Fundației "România de Mâine" și prorector pentru filialele din Iași ale facultăților Universității "Spiru Haret", conf. dr. Stefan Costea, președinte al filialei Constanța a Fundației "România de Mâine" și prorector pentru filialele din Craiova ale facultăților Universității "Spiru Haret", prof. dr. Dumitru Stoica, lector Ion Vărtopeanu. CONSTANȚA - prof. dr. Ion Rebedeu, prim-vicepreședinte al Fundației "România de Mâine", și prim-vicerector al Universității "Spiru Haret", prof. dr. Stefan Costea, președinte al filialei Constanța a Fundației "România de Mâine" și prorector al Universității "Spiru Haret", prof. dr. Olga Duțu, vicepreședinte al filialei Constanța a Fundației, prof. Ioan Kunst - Ghermănescu, președinte al Consiliului de Educație Fizică și Sport din cadrul Fundației "România de Mâine", prof. Mihai Bandac, prof. Aida Abagie, BRAȘOV - prof. dr. Virgil Olariu, președinte al filialei Brașov a Fundației "România de Mâine" și prorector pentru filialele din Brașov ale facultăților Universității "Spiru Haret", conf. dr. Ion Gheorghiu, prodecan al Facultății de Drept pentru filiala Brașov, conf. dr. Constantin Mecu, lector Ion Mocanu. BACĂU - prof. dr. Mihai Merfea, președinte al filialei Bacău a Fundației "România de Mâine" și prorector pentru filialele din Bacău ale facultăților Universității "Spiru Haret". RÂMNICU VÂLCEA - prof. dr. Adam Popescu, vicepreședinte al Fundației "România de Mâine" și președinte al filialei Râmnicu Vâlcea a Fundației, prorector al Universității "Spiru Haret", Dumitru Perșu, subprefect județean Vâlcea, I.P.S. Gherasim, episcopul Râmnicului, Mitjaru Anton, președintele Consiliului județean Vâlcea, Dumitru Stănescu, inspector șef al poliției județene Vâlcea, prof. dr. Alexandru Popescu - Mihăilești, prodecan al Facultății de Pedagogie-Psihologie pentru Colegiul Universitar Pedagogic din Râmnicu Vâlcea, prof. dr. Crina Bocșan, Gheorghe Banciu, președintele judecătoriei Vâlcea,

prodecan al Facultății de Drept pentru filiala Râmnicu Vâlcea. BLAJ - prof. dr. Gheorghe Trandafir, președinte al filialei Blaj a Fundației "România de Mâine" și prorector pentru filialele din Blaj ale facultăților Universității "Spiru Haret", Ion Marin, subprefect al județului Alba, Ion Fitor, primarul municipiului Blaj, Ion Mitrofan, rectorul Institutului teologic, CÂMPULUNG MUSCEL - prof. dr. Ion Tudosescu, președinte al filialei Câmpulung Muscel a Fundației "România de Mâine" și prorector al Universității "Spiru Haret", prof. dr. Nicolae Ceaușescu, prodecan al Colegiului Universitar Pedagogic de Institut din Câmpulung Muscel, dr. Ștefan Trâmbaciu, secretar științific al Consiliului Profesorilor al filialei din Câmpulung Muscel a Fundației "România de Mâine", Constantin Ciotei, prodecan al Colegiului Universitar de Contabili și Comerț din Câmpulung Muscel. ALEXANDRIA - prof. dr. Constantin Enache, președinte al filialei Alexandria a Fundației "România de Mâine" și prorector pentru filialele din Alexandria ale facultăților Universității "Spiru Haret", Timotei Stuparu, președintele Consiliului Teleorman, Mircea Ojoga, subprefect al județului Teleorman, prof. dr. Constantin Mecu, secretar general al Fundației "România de Mâine", prorector al Universității "Spiru Haret". VĂLENII DE MUNTE - prof. dr. Emil Mihuleac, președintele filialei Vălenii de Munte a Fundației "România de Mâine" și prorector pentru filialele din Vălenii de Munte ale facultăților Universității "Spiru Haret", prof. dr. Gheorghe Cârligel, prodecan al Facultății de Management Financiar-Contabil (specialitatea Management Economic Montan) pentru filiala Vălenii de Munte, prof. dr. Emil Verza, prodecan al Facultății de Psihologie-Pedagogie pentru filiala Vălenii de Munte, conf. dr. Teodor Marinescu.

In cuvântul lor, vorbitorii au subliniat procesul de consolidare a unităților de învățământ aparținând Universității "Spiru Haret" din cadrul Fundației "România de Mâine", au reafirmat valorile și scopurile nobile ale Universității "Spiru Haret", relevând, totodată, preocupările conducerii acesteia pentru afirmarea modernității și dinamismului, pentru ridicarea continuă a nivelului teoretico-științific al procesului de învățământ, în vederea realizării unei solide pregătiri de specialitate și a unui larg orizont de cultură al viitorilor absolvenți ai Universității "Spiru Haret", a educării studenților în spiritul promovării intereselor naționale, al unei conduite morale exemplare, în calitate de cetățeni cu înaltă conștiință civică ai României de mâine. S-a dat astfel glas convințierii că - aşa cum sublinia președintele Fundației "România de Mâine" și al Senatului Universității "Spiru Haret", prof. dr. Aurelian Bondrea, în cuvântul rostit la deschiderea anului de învățământ în București - "prin eforturile conjugate ale studenților și cadrelor didactice, vom conferi, în anul universitar pe care-l inaugurăm astăzi, noi dimensiuni activității de învățământ și vom ridica în continuare prestigiul profesional, științific și etic de care se bucură pe drept facultățile Universității noastre".

Președintele Republicii despre revoluție și reformă în România

Între atâtea scenarii și lucrări dedicate "loviturii de stat" din decembrie 1989, din România, în care "actorii străini joacă rolul principal", era absolut necesară o poziție autorizată despre ceea ce s-a petrecut în ultimii cinci ani în țara noastră. Era de așteptat o asemenea poziție, și cine ar fi putut să o exprime mai bine, cu mai mare competență, depășind discrepanța de neînchipuit dintre evenimentele reale și imaginea lor mediatizată, decât unul dintre participanții nemijlociți la evenimentele revoluționare de atunci?

Cartea președintelui Ion Iliescu *Revoluție și Reformă* (Editura Enciclopedică, 1994) ne propune o explicație științifică și o perspectivă limpede: a avut loc o revoluție, o erupție socială, ca un val irezistibil, "un eveniment dramatic și crucial". La sfârșitul anilor '80, se atinsese punctul critic al imobilismului unui sistem opresiv, se consolidase convingerea generală că "nu se mai poate". Conducerea unipersonală de atunci devine unul dintre cele mai închinate și mai staliniste regimuri politice: izolare în exterior, paralizie generală în interior - iată modul în care vede autorul acestei cărți descompunerea puterii lui Ceaușescu. Exasperarea populației față de insuficiența alimentelor, de frigul iernii, de opriile curentului electric și multe altele, pe de o parte, prăbușirea regimurilor comuniste în țările vecine, cu bunăvoie Moscovei, pe de altă parte, oferă cea mai plauzibilă explicație a Revoluției Române.

Față de celelalte contribuții ale sale, cuvântări, articole sau interviuri, cartea președintelui Ion Iliescu aduce nu puține fapte și concluzii noi. Se remarcă, în acest sens, aprecierile privind "pregătirea revoluției" dar nu de către "scenarii străini", ci de către forțele creative ale țării. Cultura autentică oferea un refugiu cu efecte reformatoare; ea a pregătit în plan simbolic sensibilitatea oamenilor pentru o schimbare. Nivelul profesional, cultural tot mai ridicat a schimbat însuși profilul interior al fostului partid unic. În decursul anilor, s-au format noi generații de specialiști, care nutreau alte așteptări de ordin politic și civic. "Toate acestea și multe alte motive au făcut ca dictatorul să fie singur și fără nici un sprijin efectiv în momentul când s-a declanșat revolta care avea să-l înălțe de la putere" (p.25).

În vizionarea domnului Ion Iliescu, incitațiile din străinătate - inclusiv în cazul revoluției de la Timișoara, scânteia care a declanșat evenimentele - "n-au avut decât un rol secundar". Revoluția este roduță hotărârii maselor care, sfidând reprezentații, au avut curajul de a rezista până când focarele de revoltă s-au extins în toată țara. Odată ce "firul de păr" de care se mai ținea vechiul regim s-a rupt, tot mulțimea, cuprinsă de un entuziasm copleșitor, a imprimat sensul luptei revoluționare pentru ruptura cu vechiul regim și

"... biografia mea politică s-a topit în biografia tranziției românești. Miza istorică a ieșirii României din epoca totalitară și a reconstrucției sale post-comuniste a devenit pentru mine și o Miză personală. Am jucat și joc un rol în acest proces. Toate faptele pe care le-am inițiat și le-am săvârșit au fost în văzul lumii. Mi le-am asumat și mi le asum. Nu pentru că aș fi dominat de «demonul puterii», ci pentru că, în momente de răscrucă, când se aleg apele istoriei, cred că omul politic trebuie să-și potrivească busola nu după interese partizane, nici după cele de moment, ci după direcția unde apare raza de speranță a libertății și prosperității țării sale".

garantarea libertății.

Luptele de stradă din București rămân un subiect încă neelucidat, autorul punându-l mai mult pe seama unor incidente întâmplătoare. Multe victime s-au datorat caracterului spontan, anarhic al mișcării.

Pentru autorul cărții și corespondent la hotărârea organizării procesului, condamnarea și executarea ceaușiștilor "au fost un act de justiție populară adus la înălțare în condiții psihologice particulare".

Revoluția este importantă prin

concretizările, prin urmările sale. În acest sens, lucrarea ne reține atenția asupra a trei palieri fundamentale - instaurarea democrației și construirea statului de drept, reforma economică și efortul românesc în direcția stabilității europene. Citorul va găsi în această carte cronică celor mai importante evenimente politice și acte de conducere.

Așa cum din prima parte a lucrării (*Revoluția*) cititorul poate afla viziunea președintelui față de principalele evenimente politico-sociale care s-au succedat în

ION ILIESCU
REVOLUȚIE
ȘI REFORMĂ

editura enciclopedică

sociale, al unei societăți libere și deschise. În plus, convins fiind de caracterul eminentamente falimentar al economiei de comandă, dirijiste, supracentralizate, opțiunile de mai sus îl apar ca o necesitate, fără alternativă.

Se remarcă în lucrare o poziție echilibrată în evaluarea "moștenirii grele" și a ceea ce putem "reconsidera". Se recunoaște că statul comunist și-a asumat sarcina de a procura capitalul necesar dezvoltării industriale, urbanizării, învățământului, îmbunătățirii nivelului sanitar al poporului, afirmării culturii naționale.

Reforma economică este considerată ca un alt tip de revoluție, una profundă și îndelungată. Programele maximaliste, radical-electorale, strategiile-șoc î se relevă omului cu experiență politică și managerială nu numai lipsite de realism, ci chiar irresponsabile, socialmente periculoase. "Dacă pacientul rezistă, bine; dacă nu, nu!", pacientul fiind însăși societatea, însăși națiunea română.

Reforma, reconstrucția au început. Dificultățile sunt mari, dar procesul înoitor continuă. Cum era și firesc, s-a început cu mica privatizare. În prezent, se trece la mareea privatizare. S-a stopat declinul economiei. Se merge pe calea relansării și restrukturării. Autorul își exprimă convingerea că reformă economică, în actualul context intern și internațional, "nu poate fi nici opriță și nici măcar evitată".

Aprecierile, considerațiile domnului Ion Iliescu au fost făcute acceptate fără rezervă, de către simpatizanții politici, fie respinse superficial sau cu rea intenție. E timpul, cred, că în lumina analizelor din cartea *Revoluție și Reformă*, asemenea aprecieri să fie evaluate mai cu atenție, profesional și în afara prejudecărilor. Speciaștii interesați de complexitatea mersului reformei românești, studenții și chiar cititorii obișnuiți, dorinți să-i cunoască opinile într-o sinteză de dimensiunile unei cărți, vor găsi în autorul Ion Iliescu același om dispus la dialog.

■ Dr. Ion ZARA

IUBIREA DE ȚARĂ

(Continuare din pag. 1)

faptul că, într-o societate ca a României post-decembriste, nesocotirea interesului național și, deci, absența iubirii de patrie se regăsesc, din păcate, și la personalitatea ale vieții noastre publice. Oameni politici, parlamentari, slujitori ai mijloacelor de informare în masă, ba chiar și vremelnici diplomați pun propriile lor opțiuni și interese mai presus de interesul național. Criticând, cu sau fără temei, Puterea în afara granițelor țării, ei aduc în mod evident prejudicii intereselor noastre generale și fac, în mod conștient sau inconștient, jocul acelor cercuri din străinătate care mai sunt ostile României. Patriotismul acestor domni, care uită că rufula murdare se spală în familie, rămâne doar o lozincă găunoasă.

Ca să nu mai vorbim, pe de altă parte, despre "patriotismul" unor reprezentanți de marcă ai exilului românesc, care uită mai totdeauna să combată iridentismul maghiar și

să apere cauza Transilvaniei, ca parte inalienabilă a țării.

Există profesioni - precum cariera diplomatică sau cea militară - în care iubirea de țară, slujirea interesului național trebuie să se conjugă cu o disciplină de fier. Un diplomat este obligat să traducă în viață politica guvernului său, și aceasta indiferent de propriile opțiuni sau înclinații. Nu poti, bunăoară, să fii reprezentantul unui regim republican și să-ți etalezi totodată convingerile monarhistice fără a deveni un personaj ineficient și ridicol. Este cu puțință, fără îndoială, ca părerile tale politice să nu coincidă cu opțiunile și directivele pe care le primești de la propriul tău guvern.

Lucrul se poate întâmpla uneori, dar el nu trebuie în niciun caz să dăuneze felului în care-ți slujești țara. Am cunoscut la Paris, prin anii '60, diplomiți francezi cu convingeri socialiste de nezdruncinat care aplicau cu corectitudine politica guvernului gaullist, după cum mai târziu, prin anii '80, am avut de-a face cu diplomiți fideli

neo-gaullismului care trădeau în viață politica guvernelor socialiste care s-au perindat pe-atunci la cîrma țării. Iar dacă tensiunea dintre crezul tău intim și politica guvernului pe care-l reprezintă devine atât de puternică, nu-ți mai rămâne decât o singură soluție: să demisionezi. Așa cum, de pildă, a procedat odinioară un ambasador american acreditat la București și care nu era de acord cu politica pe care Washingtonul o adoptase față de România. Dar în niciuna din aceste situații, relațiile dintre țările în cauză nu au avut de suferit de pe urma opțiunilor personale ale diplomaților respectivi.

Educația tinerelor generații în spiritul iubirii de țară și al slujirii interesului național trebuie să constituie un obiectiv esențial al noii societăți românești. Avem nevoie de un comportament patriotic rațional și echilibrat, care să respingă deopotrivă xenofobia și xenofilia și să confere personalității fiecărui individ demnitatea cuvenită. Altfel, riscăm ca în mai puțin

de un deceniu să ne trezim cu o "piramidă umană" alcătuită din elemente deșăvântătoare, puse pe căpătai și gata să calce în picioare valurile fundamentale ale acestui neam.

Mărturisesc că pentru mine iubirea de țară este aproape o stare ceneșteică permanentă: este aerul dulce și miroșind a praf, ca nișării în lume, din nopțile verii bucureștene; este natura românească și felul de a vorbi al oamenilor; este orașul în care m-am născut sau, bunăoară, emoția care mă cuprinde ori de câte ori văd tricolorul țării înălțându-se la o competiție sportivă internațională; sunt tabieturile mele și multe alte lucruri mici și mărunte de neînlocuit. Iubirea de țară este în fond fidelizeitatea față de propria mea identitate. Când ești înzestrat cu o asemenea statonicie, sunți parcă mai ușor prostia unora și răutatea altora, și mai bine ce ești și încotro te îndreptă, te poți realiza, fără excese și fără servituri, în calitate de cetățean al țării tale.

În dezbatere

FILOSOFIA ROMÂNEASCĂ

2. Reconstituiri în domeniul ontologiei

Ghidându-ne după intuiția lui Mircea Vulcănescu și Constantin Noica, potrivit căreia omul românesc este predispus existențial mai mult spre zona posibilului decât spre cea a realului și încinat în direcția trăirii cu predilecție în coordonatele timpului decât ale spațiului, este firesc să deducem că el își manifestă în continuare capacitatele creative mai ales în domeniul edificării spirituale și morale care-i potențează continuitatea existențială și nu atât al satisfacerii unor nevoi materiale trecătoare ce nu-l personalizează ca ființă istorică. De aceea, el este o fire mai mult meditativă decât pragmatică, își caută temeiuri valoare trainice (transcendentul doveindu-i-se mai sigur în acest sens) pentru a-și potența realizarea de sine și nu-și cheltuiește energiile precumpărator în acumularea de bunuri materiale (a căror agnoscală, în vitregia vremurilor prin care a trecut, niciodată nu a fost sigur că-i rămâne în posesie). Nu întâmplător, a fost mereu convins că "apa trece, pietrele rămân".

Din analiza realizărilor mai importante ale istoriei filosofiei românești se constată, într-adevăr, că și filosofii români au dovedit disponibilității creațoare mai ales în domeniul proiectării ontologice, cu alte cuvinte, al ontologiei și teoriei valorilor (și, respectiv, altor discipline filosofice pendiente de acestea cum sunt: etica, estetica, filosofia culturii, antropologia filosofică) și mai puțin în cel al epistemologiei și logicii cunoașterii științifice. Deci, dacă ne gândim la perspectiva evoluției gândirii românești am putea deduce de aici că ontologia va constitui și în continuare domeniul predilect al cugetării filosofice. În această direcție ne favorizează nu numai tradițiile în domeniul proiectării ontologice, ci și nevoia socială nemijlocită în această etapă de reașezare și reconstrucție valorică în care nu se pot sconta realizări pe măsura cerințelor dacă nu dispunem de o solidă întemeiere a edificărilor valorice în universal și absolut - și într-un anume fel de sprijinire pe transcendent și sacru în procesul de realizare umană (indiferent de cadrul laic sau religios în care astfel de instanțe se situează). Dacă nu se vor produce realizări în această privință, resurrecția actuală a rationalismului și pragmatismului pe care o provoacă tot mai accentuat revoluția științifică și

informațională actuală ne poate antrena spre o anume fundătură axiologică, respectiv, se vor accentua procesele de înstrăinare și însigurare umană, de pierdere a apetitului omului pentru trăirea în morală și spirit.

Rămâne de discutat ce mutații se vor produce în privința conceperii universului și a mecanismelor proiectării ontologice în direcția acestuia, precum și a participării individualului la universal, în ce fel va fi considerat sacrul și ce funcționalitate î se va atribui în raport cu procesul de realizare umană. Dar în nici un caz nu ne vom putea dispensa de nevoie de proiectare ontologică pentru a invoca universalul (transcendentul sau sacrul) în fundamentarea strategiilor de realizare umană.

Deschiderea ontologică pe care Noica a operat-o prin surprinderea mecanismului devenirii într-o ființă sugerează în acest sens o anumită direcție de evoluție a proiectului ontologic românesc actual în care transcendentul și immanentul se întrepătrund. Ceea ce evidențiază faptul că omul românesc își regăsește drumul apropierei de esență (de ființă în sine) nu prin detașarea de lumea lui reală, ci prin "pătrunderea" în interioritatea acesteia (prin meditație și efort fenomenologic). La structurarea unei asemenea traiecțorii a proiectului ontologic românesc va contribui, fără îndoială, substanțial și renașterea sau mai bine zis optimarea ortodoxismului (alterat în anii ateismului "științific" de natură nihilist-axio-

logică) și a altor valori perene (de substrat) ale culturii românești, la cristalizarea cărora a contribuit într-o mult mai mare măsură assimilarea valorilor ontologice care vin din tradițiile aristotelismului și neoplatonismului de factură plotiniană, din augustianism decât din platonismul clasic și thomismul medieval. De aceea, în filosofia românească, perspectiva de continuare a preocupărilor ontologice nu se va desfășura pe calea în care evoluează astăzi ontologia occidentală (de natură heideggeriană), ci pe o cale cu totul aparte și în felul ei originală, în care - după cum se exprima Blaga - transcendentul coboară (în imanent) și nu se distanțează de om și condiția lui obiectivă (socială și istorică).

Ontologia românească a fost totdeauna dialectică (una de tip platonian sau, mai nou, noician și nu hegelian); ea va trebui în continuare să conceapă existența în devenire; iar prin mijlocirea aprofundării cognitive a firului acestei deveniri, al cărui capăt se află în imanent, se poate sonda esența (pură) și, ca urmare omul își dezvaluie sinele și se poate lua în stăpârire pe sine.

Considerarea dintr-o astfel de perspectivă a căutărilor ontologice în cultura românească va solicita credem - concentrarea eforturilor spre analiza sensurilor și virtuților metodologice (pentru cultura românească) ale conceptului de devenire (concept dezavuiat în ontologia occidentală, în care - în linii generale - proiectarea ontologică nu se abate de la dualismul

ființă-existență, fundamentat de Platon și reactualizat de Heidegger). În strânsă legătură cu resemnificarea ontologică a acestui concept, socotim că o regădire de aceeași natură se va produce și în ce privește conceptele de timp și cauzalitate (și, mai general, de determinism social și, în conexiune, de predestinare, autodeterminare și scop). Toate acestea, abordate ontologic-dialectic, vor favoriza și rediscutarea conceptualui destul de controversat astăzi de monism - în multe privințe compromis de soluțiile pluralist-ontologice contemporane, inclusiv de cele propuse de Popper sau Piaget (într-o anume măsură și de Mircea Florian), pe care le socotim nu atât incompatibile, cât mai ales simplificatoare în raport cu gândirea ontologică de tip dialectic.

Preocupările ontologice vor antrena concomitent căutări înnoitoare și în domeniile etice și estetice (privind situarea binelui și frumosului într-o ierarhie valorică de tip imanentist), în filosofia culturii și filosofia istoriei (în acest domeniu, după cum constată Popper, au avut preponderență vizionii fataliste, care reclamă logic un început rațional, o anume prezență a creației din exterior în ordonarea universului) și chiar în filosofia religiei (privind conceperea instanței divine și a situației sale într-o ierarhie de valori de tip imanentist). După cum se știe, în toate aceste domenii, gândirea românească are tradiții remarcabile și a oferit soluții de interpretare de incontestabilă valoare europeană. Nu credem, de aceea, că spiritul metafizic românesc se va curma și își va autosuprima puterea germinativă, atâtă vreme cât dimensiunea existențială românească (ce are o personalitate dintre cele mai originale în spațiul european) nu va înceta să fie și să se manifeste activ.

■ Ion TUDOSESCU

GRIJA PENTRU HRANA SPIRITUALĂ A NEAMULUI

Din cele mai vechi timpuri omul, alcătuit din trup și din suflet, să strădui să-și procure hrana materială și "hrană spirituală", ca să folosim sintagma lui Victor Hugo pentru cultură.

Gria pentru această "nouriture spirituelle" o confirmă și învățătura biblică, atrăgându-ne atenția că omul nu se hrănește numai cu pâine.

De aceea, din adâncă antichitate, și chiar mai devreme, responsabilită colectivităților umane, forurile politice și administrative conducătoare s-au preocupat într-un grad mai înalt sau mai scăzut de viață spirituală a oamenilor. Cu atât mai mult vremurile moderne au acordat

o atenție deosebită condițiilor creației culturii, descoperirii și promovării talentelor, descoperirii, păstrării, în condiții corespunzătoare, valorificării, difuzării prin muzeu, teatre, opere, opere, cinematografe, ziare, reviste și, nu în ultimul rând, carte, biblioteci, a valorilor culturale.

Valorile culturale nu cresc spontan, de la sine, precum buruienile prin straturile de flori și legume sau prin culturile agricole. Ele se cer cultivate, îngrijite, sprinjite, ajutate să crească, să se afirme. Firește, talentele se nasc, nu se fac, la voința cuiva, la ambizia vreunui naiv ridicol, precum a personajului Stâncă Rațiu din romanul lui Călinescu *Enigma Otiliei*, care, având sentimentul că se va căpăta material, prin excrocherii, dorea și o realizare spirituală: "Ceară măsii, să dăm și noi un Eminescu al nostru". Pe Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Enescu, Brâncuși, Vlaicu și alii creatori de geniu, de la Dimitrie Cantemir la Iorga, de la anonimul născocitor al basmelor, doinelor și baladelor la Coșbuc, Goga, Aron Cotruș, Arghezi, Blaga, Rebreanu, Sadoveanu, Preda, de la genialul pictor de icoane pe sticlă sau pe peretei bisericilor și ai mănăstirilor la Luchian, Grigorescu, Tonitza, pe toți aceștia și mulți alții, ni-a dat Cel de Sus și Cel mai de jos oropsit al sorții, poporul român.

Dar ei au fost îndrumați, sprijiniți de mari mecenăți, de mari animatori culturali ca Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, Ilarie Chendi, Ion Chinezul, Octav Suluțiu și numeroase alte conștiințe critice.

Statele moderne au sprijinit, cum au știut și cum au putut, cultura.

Oameni care au sfidat cu scârbă valorile autentice românești, au proclamat cultura pentru elite, cultura elitelor, chiar și disprețul pentru cultura creată și destinată poporului de jos. Căminele culturale au devenit, în multe localități, crâșme, buticuri, localuri pentru jocuri de noroc sau triste ruine! Animatorii culturali acuzați că au activat în cadrul Festivalului Național "Cântarea României", au fost izgoniți din posturi ca niște râu-făcători, uitându-se că ei au salvat portul național, jocurile populare bătrânești, cântecele neamului nostru, au descoperit talente și le-au sprijinit să se afirme. Așa s-a întâmplat cu marele cântăreț Nicolae Herlea, cu Teodora Lucaci și foarte mulți alții din toate domeniile artei.

Mă rog, ce s-a întâmplat o să judece istoria!

Oricum, Fundația "România de Mâine" și Universitatea "Spiru Haret", îngrijorate de soarta culturii naționale, de reducerea simțitoare a accesului la cultură a celor dorinți să se informeze și să se cultive au hotărât înființarea unei Facultăți de Artă Dramatică, sub conducerea eminentului artist Radu Beligan și a cunoscutului prozator și dramaturg Dumitru Radu Popescu, precum și a unui Colegiu de animatori culturali, destinat să pregătească specialiști pentru casele de cultură, căminele culturale și, în genere, pentru susținerea activităților culturale din lumea satelor (puncte cinematografice, biblioteci, case memoriale, culegeri de folclor, realizări de monografii sătești etc.etc.)

Se pot înscrie la acest colegiu și studenți de la Colegiul Pedagogic sau de la Facultățile noastre de Limbă și Literatură Română, Limbi Străine, Istorie, Filosofie, Sociologie și Ziaristică sau de la unele colegii și facultăți de stat, precum Teologia, de pildă.

Inițiativă această formă de învățământ din dorință de a contribui la descoperirea, păstrarea și valorificarea culturii noastre naționale, pe care o vedem grav amenințată de indiferență unor, de disprețul altora, de dorința unor cinci de a o pulveriza.

Cei interesați de aceste forme de învățământ artistic destinat să pregătească artiști, regizori, scenografi la Facultate, dar și animatori culturali, la Colegiu, meniți să desfășoare activități artistico-culturale în mediul rural, îndeosebi, dar și în casele de cultură de la orașe. Truditorii satelor, oamenii simpli și muncitori care ne dau pâineea cea de toate zilele, au și ei nevoie de hrană spirituală. Să le-o dăm pentru că și ei ne-au dat doinele și jocurile, care ne exprimă portretul etnopsihologic, *Mioriță, Meșterul Manole, Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte* și icoanele pe sticlă și troițele sculptate cu măiestrie și limba în care vorbim.

Animatorii culturali vor feri creația populară de poluarea dăunătoare începând în regimul comunist, dar și frumusețile naturii românești. El vor face și o operă ecologică.

"Cultura (paideia) este un bun inalienabil al oamenilor" - zicea Menandru încă în secolul al IV-lea î.C.

Ar fi o rușine ca neamul nostru să recadă în analfabetism, pe locul al doilea din Europa, unde a fost în perioada interbelică.

Acest "bun inalienabil" merită orice efort și din partea puterii și a opozitiei, care, uneori, pare a nu se interesa de cultură!

Când cultura pentru cei mulți descrește, cresc criminalitatea, hoția, tâlhăria, immoralitatea.

Un cămin cultural, o casă de cultură, o instituție de artă, oricără de costisitoare ar fi nu costă nici pe sfert căt costă o închisoare. Deci, într-o vreme oribil materialistă, sunt și motivații economice pentru promovarea animatorilor culturali, mai ales că mulți dintre copiii satelor nu vor mai continua studiile la liceu. Ei vor trebui să fie educați, pregătiți pentru o viață politică democratică, demnă, pentru economia mileniului al III-lea.

■ Ion Dodu BĂLAN

La Academia de Studii Economice din București, profesorul american James McGill Buchanan, laureat al Premiului Nobel, autoritate de talie mondială în științele economice, a primit titlul de Doctor Honoris Causa.

SPAȚIUL DE SECURITATE de-a lungul istoriei noastre

(II) Alianțe sigure, bazate pe interese comune

Acad. STEFAN ȘTEFĂNESCU

Primejduite adeseori în existența lor, Țările Române au înțeles că numai puterea lor dă valoare drepturilor pe care le aveau și că acestea se pot afirma și vor fi respectate dacă statele românești vor fi puternice și vor să-și creeze alianțe cât mai sigure, bazate pe interese comune.

Cu legături la Nord, ca și la Sud, la Est, ca și la Vest, Țările Române și-au dat seama că nu pot supraviețui ca state și nu-și pot realiza aspirațiile statale, rupând unele legături pentru a păstra numai pe celealte, că nu-și pot apăra interesele decât având în vedere întregul ansamblu de relații externe, accentul punându-l, în funcție de pericolul ce le amenință existența, când pe o grupare de forțe când pe alta. Existența statală românească a necesitat urmărirea și folosirea în interesul salvagardării statului a conflictelor dintre mariile puteri în și pentru spațiul românesc.

Încă din primele decenii ale secolului al XIV-lea, Basarab - de numele căruia sunt legate întemeierile statului de sine stătător Tara Românească și prima dinastie a țării - definind bazele politicii externe a statelor românești, sublinia, printre altele, necesitatea elasticității, această politică trebuia - prinț-o profundă cunoaștere a situației internaționale și sesizarea sursei de unde provineaza amenințarea - să asigure un sistem de alianțe care să nu prejudecăze suveranitatea și independența statului.

Anarhia izbucnită în regatul maghiar în urma stingerii dinastiei arpadiene (1301) a fost folosită de Basarab pentru a rupe cu pretențiile de dominație maghiară la sud de Carpați și pentru a întregi teritoriul statului prin înlăturarea infiltrărilor maghiare. Alianța sud-dunăreane, întărite - potrivit obiceiurilor vremii - prin adevărate strategii matrimoniale, aveau rost să sprijine acțiunile domnului român în apărarea frontierei de nord.

Luptele victorioase împotriva tătarilor i-au permis lui Basarab să elibereze de sub dominația acestora teritorul din Estul țării, să-și extindă stăpânirea până la Gurile Dunării și să încadreze astfel țara nu mai în circuitul comercial continental, dar și în cel maritim.

Sistemul de alianțe în care era angajat, dictat de interese politico-militare sau spirituale, l-a obligat pe Basarab să intervină în importante acțiuni pe plan internațional, ajutorul lui fiind solicitat în rezolvarea unor însemnante probleme politice sud-est europeene. În 1323, el a intervenit în sprijinul țărilor bulgare de la Vidin, Mihail, care încerca să mențină unitatea statului bulgar prin îndepărțarea primejdiei bizantine ce amenința Bulgaria târnoveană. În 1330, Basarab îl ajută din nou pe țarul bulgar în lupta sa, de data aceasta în alianță cu bizantini, împotriva sârbilor.

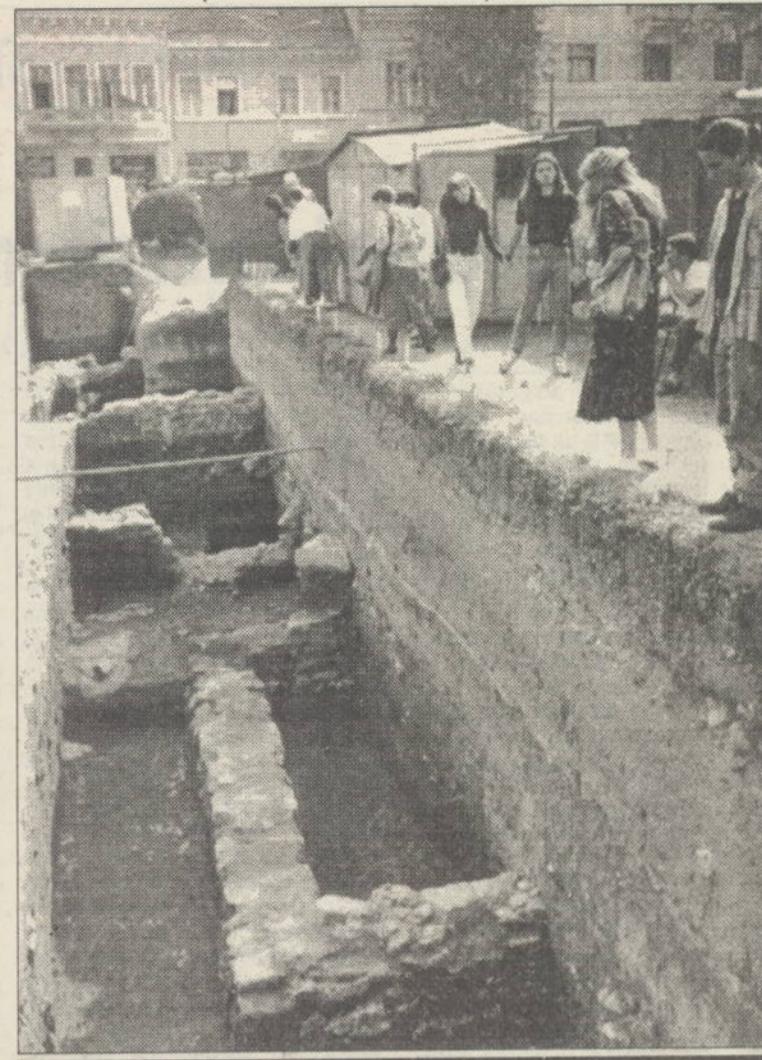
La sfârșitul anului 1369, un strălucit succes militar al Țării Românești punea capăt unui atac turcesc în nordul Dunării. Victoria repartată cu acel prilej de Vladislav-Vlaicu împotriva turcilor urmând unei alte victorii, împotriva regatului maghiar - a contribuit la creșterea prestigiuului pe plan internațional al Țării Românești, a făcut ca în acțiunea balcanică de mare amploare care se pregătea, atât împotriva turcilor, cât și a sprijinitorilor lor din Bizanț și din Apus, lui Vladislav-Vlaicu să îl se acorde un rol deosebit de important. Activitatea sa diplomatică va fi continuată de urmașii lui la tron, dintre care Mircea cel Bătrân (1386-1418) a reușit să extindă hotarele țării și să împună în sis-

temul relațiilor internaționale un stat puternic, apt să-și apere independența și, totodată, să aibă rolul de protector pentru Moldova și Transilvania.

Aproape în fiecare moment al domniei sale, Mircea cel Bătrân a trebuit să fie atent, când dincolo de Dunăre, când dincolo de Carpați, unde stăpâna ducatele Almașul și Făgărașul și unde a intervenit de câteva ori cu energie. La sud de Dunăre, intervenția domnului român a vizat, la început, sprijinirea statelor balcanice împotriva turcilor, iar mai apoi, susținerea de candați în cadrul certurilor pentru domnie, izbucnite în Imperiul otoman. "Principe între creștini, cel mai puternic și cel mai ager" - cum îl caracteriza cronicarul Leunclavius -, Mircea cel Bătrân a înțeles pericolul ce amenință țara din partea Imperiului otoman în plină expansiune. Pregătindu-se să înfrunte cu plină furtună ce se apropia, el a căutat să ia măsuri de consolidare a domniei în interior și să-și asigure un sistem de alianțe trainice pe plan extern. În urma victoriilor obținute, Tara Românească a ajuns, în anii de apogeu ai domniei lui Mircea cel Bătrân, 1400-1418, să conduce în practică

întreaga ofensivă balcanică antiotomană. Având înțelegerea puterii pe care o reprezenta, Mircea cel Bătrân a știut să folosească cu toată precizia, dovedind un larg orizont politic. În anul 1400, el a intervenit în luptele politice din Moldova și a determinat înscăunarea pe tron a lui Alexandru cel Bun. Într-o vreme când tulburările interne din regatul maghiar îl împiedicau pe regele Sigismund să-și exercite autoritatea efectivă în ținuturile mărginașe ale regatului maghiar dinspre Țara Românească, aceste ținuturi au fost supuse autorității lui Mircea cel Bătrân. Acesta a reușit, apoi, să cucerească de la turci o parte din ținuturile care rămăseseră în stăpânirea lor în cursul luptelor din anii 1393-1396. În anul 1404, Mircea cel Bătrân a recucerit Dobrogea - intrată în stăpânirea otomană în 1397 (după lupta de la Nicopole) - și, totodată, Siliștră, întinzându-și stăpânirea până la Gurile Dunării "către părțile tătărești", unde a ocupat Chilia de la negustorii genovezi.

Spre sfârșitul domniei, Mircea cel Bătrân, dându-și seama că Imperiul otoman își va spori în viitor puterea, a căzut la înțelegere cu "marele păgân", în schimbul recunoașterii, pentru Tara Românească, a ordinii de stat existente.

La Cluj-Napoca, săpăturile arheologice din Piața Păcii și-au dovedit utilitatea și oportunitatea: importante vestigii romane au ieșit la lumina zilei încă de la începutul lucrărilor.

Joaca de-a istoria, cu "dacă" și cu "parcă"...

Ană în sir, timp de decenii chiar, fără exagerare, ne obișnuiserică să considerăm - mai în glumă, mai în serios - că la agricultură și la fotbal oricine se poate învăța în țara noastră, oricine poate să-și dea cu părere, să ofere chiar și soluții. Gluma - dacă era vorba de așa ceva - avea gust amar, firește, dar nu întotdeauna era, de fapt, o glumă, destui o luau în serios și, de aici, tot felul de complicații, cu consecințe, care mai de care mai neplăcute. Nu vom intra în detaliu și concretizări, credem că nu are rost, deși ne-ar sta la îndemâna un inventar de exemple absolut convințioare, în acest sens, dezințință din viață, firește.

În ultima vreme - de prin 1989 până acum - au mai apărut și altfel de "princepsii", de data aceasta pe terenul istoriei și, mai ales, al celei contemporane. Se scrie masiv, se publică cu frenzie, în tot felul de ziare, în reviste - și nu numai!, apar și tot felul de cărți, se înregistrează, gălăgios și pompos, o activitate intensă pe tărâm publicistic, sub semnaturi-fel de fel, unele de care n-a (prea) auzit nimenei, altele, pur și simplu, pseudonime, căci, astfel, sub "autoritatea" lor, chipurile, lucrurile "trec" mai ușor, se îngăiță mai pe neobservate.

Pseudonimistica - să-i zicem astfel, introducând, poate, și noi un termen în circuit (ne cerem scuze pentru îndrăzneală!) - a devenit o boala cumplită a prezentului și pe frontul publicisticilor istorice; sub pulpana ei se ascund tot felul de practici necurate, de complicită și vinovății. Lipsa curajului opiniei, exprimată sub semnatură reală, conduce uneori la formule de-a dreptul hilare. Ce să mai vorbim de procedeul "acoperirii" cu pseudonime a unor autori - nimeni!

Dar să revenim. În ansamblul "creației" istorice amintite mai înainte se remarcă - în ultima vreme - tot felul de faceri și contrafaceri, apar tot felul de cărți

făcute din alte cărți, tarabele sunt pline cu astfel de "produse", prețurile lor sunt mereu în creștere, cititorii devin tot mai descurajați dar destui sunt induși în eroare și cumpără astfel de subproduse. Am dorit să apreciem chiar că proliferarea unui asemenea gen de carte de istorie se face, în chip regretabil și păgubitor, în detrimentul circulației lucrărilor de certă valoare, ce întârzie supărător de mult în portofoliile editurilor, care - din tot felul de "considerente" - nu le pun în lucru, nu le publică, le amână până cine mai știe când.

Ceea ce este mai grav, însă, este că se recurge, tot mai des, în ultima vreme, la trăncăneala pe seama istoriei (nu, nu, acest cuvânt - trăncăneala - nu este deloc exagerat!), la prezentarea acesteia nu așa cum a fost ea în

din spate - persoane sau "personalități" de tot felul, se ambiționează ca unele sau altele să fie neapărat încadrare în categoria eroi, în rândul participanților activi la evenimente (la care nu au fost nici cel puțin de față și acest lucru devine grav, extrem de grav!). Concomitent, sunt "scosi" din istorie, adică se încercă înălțarea din istorie a unor care au fost acolo, au fost de față, au participat la făurirea istoriei, dar numele lor nu se mai "poartă", nu mai sunt la modă astăzi, unii dintre ei nici nu se mai pot apăra, căci au trecut în lumea umbrelor. "Obiceiul" acesta e mai vechi la noi, la români, și aceasta cu atât mai regretabil, ori de câte ori se încercă reînvierea lui!

Cu mare regret trebuie să constatăm că istorici bine cotați, une-

cații ale zilei, să blagoslovească istoria cu "puneri de problemă" de tipul: "Ce s-ar fi întâmplat în viața României dacă Mareșalul Ion Antonescu nu s-ar fi dus la Palatul regal în după amiază zilei de 23 August 1944?", "Ce cotitură ar fi luat evenimentele din acea zi dacă Mareșalul ar fi avut asupra sa un pistolet pe care l-ar fi folosit în momentul în care i s-a făcut cunoscută de către rege demiterea?", "Ce viitor ar fi putut avea România dacă Iuliu Maniu ar fi răspuns pozitiv propunerilor ce i-au fost făcute până la 23 August 1944 de a accepta să preia guvernarea țării și dacă, în acea zi istorică, s-ar fi aflat la Palatul regal în momentul în care Mareșalul și colaboratorii săi au fost arestați?"

Dar căte astfel de întrebări nu citem adeseori, puse și "rezolvate" chiar, sub semnatura a tot felul de istorici de ocazie, amatori de senzații tari.

Din fericire, însă, istoria își are normele ei severe și nu ia în seamă impostura, amatorismul și aventurismul unor, care pot deveni orice (bani să iasă!), inclusiv comentatori de fotbal, agricoltori sau istorici, cu efecte similare, în toate ipostazele, nocive, firește.

Tuturor celor care rătăcesc pe căile amatorismului în "scrierea" istoriei, desfigurând-o, le-am amintit, în concluzie, reflectările lui Spinoza, conform căror, în curgerea timpului, în istoria mai veche sau mai nouă "tot ce s-a întâmplat a fost inevitabil; tot ce nu s-a întâmplat a fost imposibil".

Zadnică, prin urmare, orice strădanie a rătăciilor de azi și de mâine pe coordonatele scrierii istoriei; susținerile lor contrafactice - pornite indiferent din ce resorturi și cu ce motive - nu pot avea decât efectul prăbușirii în abisul din care provin și pe care au și menirea de a-l slui.

In acqua forte

realitate, ci așa cum ar fi trebuit să fie (?) după părere, după interesul meschin, uneori arogant, sau după imaginația bolnavicioasă a celui care scrie sau semnează astfel de pagini ce nu pot deveni decât maculatură, din start.

Discutând cu dacă și cu parcă autorii unor astfel de "creații" ajung să fabuleze, în fel și chip, să deruteze pe iubitorii de istorie, să cultivă tot soiul de confuzii și neadăvăruri.

Din considerente politice, de moment, potrivit unor "criterii" de conjunctură, se fac, prin intermediul istoriei, fel de fel de jocuri cu izuri vizibil interesante. Oameni politici din trecut sunt "făcuți" și mai mari și mai mici - după calapoade imaginate, după "caz", după cum dictează interesele făcătorilor de istorie de azi -, sunt introduse în istorie - uneori cu forță, pe poarta

ori, în cercetarea istoriei vechi, medievale sau moderne au devenit dintr-o dată, în ultima vreme, contemporaniști. Ei scriu nu cu obiectivitate, ci adeseori, de pe poziții vizibil partizane - monarhistice, liberales, național-țărănești etc., ei fac politică; altfel vorbind, ei își demonizează autoritatea pe care și-au clădit-o în trecut prin opera lor, săvârșită pe segmentul de istorie pe care s-au afirmat și consacrat. Ceea ce scriu unii dintre ei acum de la peluză este mediocru și submediocru, este expresia zeloasă a unei condiții "noi", pe care nici cel puțin nu caută să și-o ascundă sau să o mimeze.

Practicând o prezentare contrafactuală a istoriei, "îndrăzneții" pe care-i avem (și pe ei) în atenție, mulți sau puțini, toți cei care sunt și încearcă să se afirme pe acest tărâm ajung, în tot felul de publi-

■ Prof. univ. dr. Gh. I. IONIȚĂ

OPINIA PUBLICĂ, DEMOCRAȚIA ȘI STATUL DE DREPT

Tranziția din perspectiva intereselor naționale (III)

(Continuare din pag. 1)

aneștezice ale disperării, o economie de bazar care vrea să mimeze economia de piață...”, precum și “iluzia unor împrumuturi <<de încurajare>> și a investițiilor capitaliștilor străini. Dar împrumuturile se dau greu, cu garanții și dobânzi ce nu pot fi acoperite, iar investițiile nu vin decât acolo unde se pot realiza beneficii substanțiale, adică numai unde economia este deja adusă pe linia de plutire”².

În condițiile afirmării incipiente a democrației pluraliste și a bazelor statului de drept, tranziția nu poate fi echivalată cu o simplă succesiune mecanică de reforme în diverse domenii; ea constituie în realitate un proces mereu “în desfășurare” al consolidării cursului democratic, o revoluție de profunzime ce solicită cooperare și înțelegere între principalele forțe politice. Într-un asemenea context social-politic, situarea pe un plan secundar a intereselor naționale, atmosfera încrâncenată de luptă politică oarbă, cu un limbaj agresiv, concentrată exclusiv în jurul acapărării puterii, compromit ideea de democrație pluralistă și chiar partidele politice. În fond, fiecare dintre acestea ar trebui să pornească în elaborarea strategiei proprii și în aplicarea ei practică de la adevărul că tranziția este un proces dificil, greu de stăpânit, străbătut de încercări și erori ale căror consecințe, numite costuri sociale; ar fi mai reduse în cazul căutării soluțiilor cu forțe unite, dincolo de orgolii politice, ambicii și interese parțiale. Aceasta poate fi o concluzie-avertisment, având în vedere că o radiografia a reformei economice - domeniul vital al tranziției - relevă nu puține situații critice, de criză, blocaje și disfuncționalități, care au drept consecință deteriorarea continuă a nivelului de viață. Se poate spune că, între alte cauze, obiective și subiective, înrăutățirea situației economico-sociale, în ciuda unei tendințe incipiente de macrostabilizare, își are originea și în subiectivismul și amatorismul guvernărilor imediat post-decembriste.

Există suficiente “fapte” economice dar și politice care demonstrează că, mai ales în primii doi ani, după decembrie 1989, incapacitatea factorilor politici - aflați la putere sau în opozitie - de a opera corecturi necesare, din mers, ale cursului tranziției, se datorează unor măsuri voluntariste, pripite, unor aprecieri defetiste, în fond antinaționale, care taxau industria românească “o grămadă de fiare vechi” iar agricultura și turismul erau idilic apreciate ca “salvatoare” în timp ce patrimoniul economic era “demolat”, deținut de la șansa constructivă a schimbărilor calitative prin măsuri treptate de adaptare. Asemenea “fapte” se referă la modul defectuos de percepere a realităților economice, la nescocuirea aparatului productiv existent (moștenit), la liberalizarea fără controlul minim (economic dar și administrativ pentru o vreme) a prețurilor, la inconerența și confuzia aprecierii rolului statului în economie, la “transplantul” pe nepregătite, într-o economie fragilă de tranziție, a unor metode specifice unor economii de piață dezvoltate (o confuzie costisitoare a stadiilor), la iluzia obstinat cultivață de unele forțe că nimic nu s-ar putea rezolva fără “ajutor extern”.

Analiza socio-economică realistă, obiectivă, liberă de influențe și interese străine, pune în evi-

dență posibilitatea de dezvoltare durabilă prin utilizarea rațională a forțelor creațioare și constructive ale poporului român. Ca atare, se impune a consolida convingerea tuturor că redresarea economică a țării solicită valorificarea intelligentă a potențialului național - material și uman - efortul propriu constituind și premisa atragerii capitalului străin. Dar unele măsuri luate în numele economiei de piață și liberalizării comerțului au dus la stagnarea și chiar închiderea unor importante capacitații de producție, la disponibilizarea forțată a sute de mii de oameni cu o bună calificare. În acest fel s-a ajuns la erodarea securității muncii și a protecției sociale, creșterea vertiginosă a numărului de șomeri fiind efectul cumulat al crizei pe care o traversează țara, mai ales a unei crize de subproducție și subutilizare a capacitaților de producție.

Cu toate acestea, sau poate tocmai pornind de la conștiința depășirii unor asemenea dificultăți este de sperat că toate forțele politice și sociale ale țării vor ajunge “să delimitizeze economia ca sfârșă centrală a interesului național”³.

Desigur, așa cum arată practica, experiența, reforma sistemului economic este mult mai dificilă decât cea a sistemului politic. În această ordine de idei este îndreptățită și realistă reacția potrivit căreia “sistemul economic are o mai mare inerție și suportă mult mai greu structurile fundamentale” în

termene scurte, acestea fiind condiționate și limitate și de gradul de suportabilitate socială” dar și de procesul complex și de durată al schimbării mentalităților.

“Pentru că aici, pe acest tărâm al mentalităților se pot frâng cele mai multe inițiative și demersuri; aici, în acest univers, cu predilecție subiectiv și cu motivele dintre cele mai diverse și mai contradictorii, se poartă bătălia și se concep subterfugii... după cum tot aici își au locul și cele mai multe praguri de rezistență și interes”⁴.

Depășirea conștiință a unor asemenea praguri constituie ea însăși un prag dificil al tranziției, opinia publică națională fiind în mod cert interesată și preocupată de însănătoșirea climatului social-politic, de înfăptuirea unui minim pact social care, pornind de la primordialitatea intereselor naționale, să permită unirea eforturilor pentru redresarea și dezvoltarea economică a țării, singura modalitate capabilă să evite tensiuni și conflicte sociale perturbatoare, să stimuleze afirmarea democrației și a statului de drept.

1) Paul Dimitriu, *Paradoxele politice*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A. București, 1994, p. 141;

2) Idem, p. 140.

3) Ion Iliescu, *Revoluție și reformă*, Editura Encyclopedică, București, 1994, p. 211.

4) Idem, p. 215.

PRIORITĂȚI ÎN ȘTIINȚA MANAGEMENTULUI

Con vorbire cu prof. dr. EMIL MIHULEAC,
președintele Consiliului de Știință Managementului

- Care credeti, domnule profesor, că este locul științei Managementului în învățământul superior din țara noastră în etapa actuală de tranziție la economia de piață? Ce calități, cunoștințe și aptitudini poate forma înșușirea acestei discipline viitorilor absolvenți ai învățământului superior economic?

- Această întrebare solicită două răspunsuri. Primul se referă la locul științei Managementului în învățământul superior. Cred că nu numai în etapa actuală, ci, totdeauna, un asemenea loc este diferit, după cum este vorba de facultăți care pregătesc manageri în diferite secții de activitate: în economie (industria, agricultură etc.) publică, privată, etc., sau în alte domenii de activitate (administrație, învățământ, sănătate, etc.). Aici este vorba de Management ca profesie, iar managerul trebuie să fie specialist, pregătit în învățământul superior nu într-un an, ci pe întreaga durată a acestui învățământ. Astfel, în primii ani, are loc înșușirea bazelor Managementului și a principalelor activități pe care le îndeplinește - orice manager, indiferent de domeniul de activitate; se continuă, în anii următori,

cu metodologia și tehnologia Managementului (metodele, tehnici, mijloacele și instrumentele practice) cu care trebuie să lucreze un manager în secolul XXI, însoțite de aplicații, proiecte de dezvoltare în specialitățile profesiei respective (industria, agricultură, finanțe, contabil, bancar, relații umane, turism, dezvoltare montană etc.).

Cum activitatea managerială este prezentă nu numai în economie, cu principalele ei ramuri, ci și în alte domenii, la celelalte facultăți, în planurile lor de învățământ, este bine să se prevad cursuri pe o durată de 1-2 ani pentru formarea celor solicitați drept consultanti, consilieri sau specialiști necesari managerului (juristi, informaticieni, psihologi, sociologii, etc.). Este nevoie, cum s-a văzut, de manageri în agricultură de stat, privată, în administrația publică centrală, dar, mai ales, locală; deci studierea Managementului se impune în toate facultățile de drept, medicină, psihologie, sociologie etc.

Al doilea răspuns - pentru partea a doua a întrebării - se referă strict la absolventul învățământului superior economic. Cred că toate facultățile de acest gen, pentru a

JOCUL FECIORESC DIN TRANSILVANIA. Un festival folcloric de mare succes, desfășurat în aceste săptămâni la Cluj-Napoca.

forma manageri performanți, specialiști, competitivi măcar pe plan european, pe lângă o pregătire completă în domeniul Managementului, trebuie să acorde atenție, în același timp, pregătirii unor foarte buni economiști, în măsură a se forma, în raport de aptitudini și calități, pentru o anume specialitate.

- Ce rol este chemat să îndeplinească, în acest sens, Consiliul de Știință a Managementului din cadrul Fundației “România de Mâine” al cărui președinte suntești. Care sunt preocupările Consiliului? Se impun, după părerea dumneavastră, unele preocupări și direcții prioritare de acțiune?

- Întrebarea fiind complexă, un răspuns global ar fi dificil de dat, mai ales cu privire la prezentul și perspectiva Consiliului de Știință a Managementului. Ne gândim și la faptul că un asemenea organism este unic în țara noastră, fapt care amplifică mult rolul acestuia. Dacă rolul asumat de Consiliu, acela de coordonare a activității manageriale în întreaga Fundație “România de Mâine”, nu este îndeplinit la un înalt nivel calitativ, aceasta afectează obiectul și prestigiul acestor activități, în general, și al științei Managementului, în special.

Este cunoscut că orice știință și Managementul este legitimat că știință - a fost promovată pe două căi: cercetarea științifică și învățământul universitar. Consiliul trebuie să-și asume rolul de a dezvolta știința Managementului în unitățile de cercetare și învățământ ale Fundației “România de Mâine”, potrivit Statutului și Regulamentului de funcționare a acesta, a instituțiilor și unităților sale componente.

Cercetarea științifică este o activitate obligatorie deopotrivă și pentru cadrele didactice, pentru cercetătorii de profil, dar și pentru studenți, prin cercuri științifice și sesiuni de comunicări, organizate periodic, sub îndrumarea cadrelor didactice.

Rolul Consiliului de Știință a Managementului trebuie privit și prin prisma situației actuale. În timp ce fiecare știință beneficiază de serviciile unuia sau mai multor institute de cercetare de profil, știința Managementului n-a beneficiat și nu beneficiază de un asemene-

nea avantaj, pentru că, în România, nu există un asemenea institut. De aceea, responsabilitatea celor care alcătuiesc acest Consiliu este deosebită, iar perspectiva, decisiv influențată de faptul că, în țara noastră, în prezent, cercetarea științifică în domeniul Managementului nu se află în atenția nici unui organism abilitat în acest sens. Această situație impune Consiliului de Știință a Managementului obligații pe care alte consiliu nu le au: eforturi mari, mai ales acum când Managementul s-a generalizat în toate sferele și domeniile de activitate, nu numai în economie. Aceasta obligă la elaborarea unui plan de cercetare, a unor programe de manifestări științifice și la asigurarea îndeplinirii lor în condiții de eficiență ridicată. La aceasta se adaugă necesitatea coordonării cercetării cu învățământul și activitatea culturală în domeniul Managementului.

Consider că învățământul superior, în domeniul științei Managementului, este necesar să fie regândit; starea actuală este foarte puțin diferită de cea din trecut și nu se ridică la nivelul standardelor internaționale, dar nici la cel al științei Managementului, în special.

Este cunoscut că orice știință și Managementul este legitimat că știință - a fost promovată pe două căi: cercetarea științifică și învățământul universitar. Consiliul trebuie să-și asume rolul de a dezvolta știința Managementului în unitățile de cercetare și învățământ ale Fundației “România de Mâine”, potrivit Statutului și Regulamentului de funcționare a acesta, a instituțiilor și unităților sale componente.

Într-un asemenea context, Consiliul de Știință a Managementului și-a propus să revadă planurile de învățământ, inclusiv programele analitice, îmbunătățindu-le. Pe baza rezultatelor din anul universitar 1993-1994, vom analiza conținutul procesului de învățământ în domeniul științei Managementului, în toate formele, luând măsuri de modernizare acolo unde este necesar.

A consemnat,
Constantin FLOREA

STABILIZAREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI ȘI ECONOMIA MONDIALĂ

Așadar, o schimbare semnificativă a statutului postdecembrist al României: pentru prima dată în ultimii cinci ani s-a realizat, în primele şapte luni ale acestui an, o balanță comercială excedentară: exporturi totalizând 2975,5 mil. dolari și importuri - 2712,6 mil. dolari, cu un excedent de 263,1 mil. dolari, față de un deficit, în aceeași perioadă a anului trecut, de 654,3 mil. dolari. Relevant este și faptul că această realizare se datorează creșterii mai rapide a exporturilor, cu 45,8 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut, în raport cu creșterea cu 0,6 la sută a importurilor; principalele grupe de produse ce însumează aproape 50 la sută din exporturi provin din acele ramuri industriale considerate, la începutul anului 1990, ca o "grămadă de fiare vechi": industria petrolieră, chimică, de anvelope, textile, confecții, metale, minerale, construcții navale. În cadrul acestei evoluții structurale, grăitoare prin tendințele evidențiate, deține la sfârșitul lunii iunie a.c., soldul total negativ al balanței de plăți externe se redusese, față de sfârșitul

semestrului întâi al anului 1993, de la 712,6 mil. dolari la 388 mil. dolari, deci cu 45,6 la sută.

În mod firesc se pune întrebarea: putem vorbi de o stabilizare certă a economiei românești, de pași ireversibili în răcordarea ei la economia mondială, la tendințele sale cele mai avansate sub aspect tehnologic și managerial?

Câteva constatări, evident, se impun. Prima - că, pentru moment, ca urmare a crizei profunde, generale, a deregularilor ce au marcat economia românească după decembrie 1989 și a dezagregării întregului ansamblu de relații economice externe, în primul rând prin autodesfințarea fostului C.A.E.R., țara noastră a coborât în hierarhia economică a lumii: ea se găsește astăzi pe un loc inferior în rândul țărilor în curs de dezvoltare. Datele FMI și BIRD atrag atenția că, încă din 1992, ultimul an de referință al statisticilor mondiale ale acestor organizații, România obținea un PIB (produs intern brut) de cca. 24,4 miliarde dolari, adică doar 43 la sută din cel realizat în 1980, echivalent cu 1130 dolari pe

locuitor, față de 2340 în 1980.

Aceleași fonduri internaționale, precum și unii experți ori investitori din Occident relevă, totuși, tot mai des în ultima vreme, că România dispune, din perspectivă macroeconomică, de o structură de producție generală cu o mare capacitate de prelucrare, ca și de o forță de muncă de calificare superioară comparabile cu aceleia ale unor țări precum Germania, Japonia, Coreea de Sud, Ungaria, Polonia. Se relevă, totodată, drept condiție internațională favorabilă, unică față de celelalte țări foste comuniste, nivelul redus al datoriei externe, reprezentând doar 14% din produsul intern brut față de 55 la sută în Polonia și 65 la sută în Ungaria.

Considerăm însă de cea mai mare însemnatate recunoașterea cvasiunanimă atât de către forurile internaționale competente, cât și de către observatorii din țără a faptului că evoluțile pozitive sesizate în relațiile economice externe nu sunt o prezență întâmplătoare; acestea atestă o macrostabilitate internă și constituirea unor factori pozitivi ce pot relansa pe baze

sănătoase economia românească. De esențială importanță vor fi, pentru acest proces, reducerea inflației, stabilizarea relativă a cursului leului, ca și reconstituirea rezervei valutare și de aur a țării într-un termen sensibil mai scurt decât cel prevăzut. Dar, mai ales, va sprijini această tendință, cu remarcabile consecințe pentru comerțul exterior și poziția valutară - financiară a țării, excedentul de produse agricole, în primul rând de cereale care, bine gospodărit, ar putea nu numai compensa, prin cele 500 milioane dolari pronosticate, actualele importuri alimentare, ci și spori în mod echivalent resursele generale pentru alte importuri; în același sens va aciona intrarea în funcțiune anul viitor a Centralei nucleare de la Cernavodă, care, prin modificările ce le va induce în structura generală a balanței energetice, împreună cu acoperirea a două treimi din importurile de țări prin exporturi de produse petroliere, va determina eliberarea unor importante resurse valutare.

Ceea ce este însă mai puțin relevant este frâna deosebită pe care o constituie rămânerea mare în urmă a implicării factorilor microeconomici, a întreprinderilor în folosirea noilor condiții internaționale create prin reglementările privind integrarea țării noastre în structurile economico-financiare occidentale, europene în primul rând, prin redobândirea clauzei națiunii celei mai favorizate din partea S.U.A. și, de asemenea, prin reactivarea raporturilor cu foștii parteneri din C.A.E.R., cu "lumea a treia", cu China. Pentru că, dacă economia reală nu a fost afectată negativ de măsurile finanțării valutare aplicate în acest an, dacă întreprinderile au răspuns pozitiv - dovedă că creșterea puternică a exporturilor - cu noasterea și folosirea acordurilor și reglementărilor internaționale realizate la nivel central de către managerii întreprinderilor sunt mult rămase în urmă. Pe drept cuvânt, opinia publică românească nu a putut ignora tratamentul discriminător la care S.U.A. au supus

România prin reacordarea clauzei abia în anul 1993 și unele consecințe ale acestuia: au fost afectate zeci de mii de locuri de muncă și diminuate veniturile țării cu miliarde de dolari; dar, desigur nu o asemenea discriminare politică poate explica de ce din cele 800 mil. dolari reprezentând portofoliul de cereri americane convenite cu firme din S.U.A., până în august, acest an, nu au fost realizabile decât 150-200 milioane. În timp ce unele cercuri nu încearcă să critice aderarea țării noastre la organismele economice occidentale, cea mai mare parte a facilităților deja apărute sunt nefolosite, în special pentru produsele agricole dar și pentru produsele industriale. Nu este întâmplătoare nici ezitarea multora dintre mariile întreprinderi străine, a marelui capital financiar de a se angaja curajos în țara noastră, atâtă vreme că însemnate linii de credit din partea organismelor internaționale sunt nefolosite ca urmare a necunoașterii modalităților de acces ori chiar a lipsei de informare a managerilor, situație paradoxală ținând seama de nevoie acută de capital străin. Pe bună dreptate se atrage atenția și asupra întârzierii în aplicarea privatizării în țara noastră, singura în măsură să educe agenții economici în spiritul managementului modern, al unei concepții clare privind rolul antrenant tot mai decisiv al comerțului exterior, în genere al relațiilor economico-financiare internaționale pentru fiecare întreprindere, pentru menținerea permanentă în concurență competițională dar nu oricum, ci prin calitate, costuri, productivitate. Nu sunt rare solicitările pentru protejarea pe cale administrativ-financiară a unor ramuri ori întreprinderi, cereri justificate în bună măsură în lumina greutăților cunoscute de industria și agricultura noastră în primii ani ai tranzitiei. Dar se spune prea puțin ori se ignorează voit adevărul că o protecție reală economică se poate realiza doar printr-o capacitate competitivă și pe costuri competitive; acesta este, de fapt, sensul cerințelor asumate de statul nostru în procesul de aderare la organismele economice occidentale, cerințe care impun în prezent grăbirea acțiunilor de privatizare și o reformă reală structurală, mai ales managerială, care să confere pieței interne siguranță și modernitate și să transforme relațiile economice externe în factor de creștere economică și socială.

■ Prof. dr. Mircea NICOLAESCU

Prompt și la obiect: CÂTEVA ÎNTRERBĂRI

Interogațiile ce urmează, chiar dacă sunt exagerate, chiar dacă nu se întemeiază pe o demonstrație științifică, ci mai degrabă pe o apreciere sentimentală, moralizatoare, dau târcoale tot mai insis-tent constiuienței cetățeanului de rând. Care, nefiind din tagma îmbogățăților de pe urma tranzitiei - a demnităților guvernamentali ori aleșilor locali, și nici îndrăgostit prea tare de mirajul unei ipotetice înnavuiri, se întrebă și întrebă, nu fără temei:

De ce prețurile la articolele de primă necesitate - hrană, îmbrăcăminte, locuință - și costurile serviciilor fundamentale - învățământ, sănătate, loisir - urcă vertiginos și continuu, în timp ce veniturile provenite din munca cinstită rămân tot mai departe în urma lor? Scăderea nivelului de trai al românilor a depășit cu mult limita la care ar fi situat-o ecartul real de productivitate față de economiile dezvoltate și nu dă semne a se opri. Nu cumva în spatele acestei rostogoliri a economiei pe planul înclinat, ce tinde să devină un mod de trai, se află și grupuri mafiotice ale unor interese oculte, care pregătesc unei Români săracite la extrem și în ultimă instanță dezindustrializare soarta unei societăți de tip marginal, coloniale, construind o nouă Africă economică în inima Europei?

De ce importul de alimente și produse ale industriei ușoare, menit, în orice logică economică, să completeze producția internă și să stimuleze îmbunătățirea calității

și scăderea prețurilor la produsele acesteia, spre a le face competitive, la noi acționează ca un factor de falimentare a industriilor autohtone, de jecmărire a consumatorului, de întreținere și intensificare a scumpetei, de scurgere a rezervelor valutare ale statului către exterior? Prin ce împrejurări miraculoase, dacă nu mafiotice, uleiul și zahărul românesc sunt consenate în stocuri costisoare, care le scumpesc artificial, pentru a libera piata în vederea comercializării, la prețuri mereu mai mari, a unor produse similare din import? Cine organizează mereu crizele strani de aprovizionare de pe urma cărora profită mafia marilor importatori?

De ce adaosul comercial este sacru și intangibil, neputând fi limitat de nici o lege, în timp ce politica veniturilor celorlalte categorii sociale este restrictivă, parcimonioasă, nu rareori de-a dreptul antipopulară? Cine conduce țara și în interesul cui, dacă parlamentul respinge cu o mare majoritate a voturilor guvernamentalilor și opozitionei o propunere timidă de a se limita prin lege procentajul adaosului comercial la bunurile alimentare de strictă necesitate?

De ce nu se iau măsuri eficace contra fraudei fiscale, a cărei ampioare și facilitate a transformat România într-un Eldorado al tuturor aventurierilor mărunți din Levant, care vin cu câțiva dolari să ne facă economie de piață și dispar după doi-trei ani cu milioane în valută forte, lăsând statul român

amărciunea miliardelor de lei cuvenite, dar neîncasate, ca impozite legale?

De ce inovațiile modeste anunțate de autorități pentru a proteja căt de căt marea publică cu prilejul operațiunii de privatizare în masă, făcându-l părtăș real, cel puțin în etapa inițială, pe o parte din cota de 30 la sută din proprietatea de stat supusă privatizării, au stârnit atâtă încrâncenată și veninoasă opozitie, și aceasta nu numai din partea teoreticienilor dreptei? De ce această târzie măsură reparatoare în favoarea celor mulți este caracterizată ca o nouă naționalizare, contrară spiritului economiei de piață și care - se susține - va compromite reforma economică? Nu e clar că în spatele acestei campanii se ascund interesele unor cercuri politico-economice mafiotice, care sperau să-și adjudece întreaga felie de 30 la sută din proprietatea de stat cu prețul unor cheltuieli derizorii?

Și, în fine, de ce bate pasul pe loc campania contra corupției, deși toată lumea este de acord că fără eradicarea ori măcar atenuarea acestei racile, devenită o pacoste națională, nimic nu se poate clădi trainic, nici pe terenul economiei, nici pe cel al moralei și dreptului?

Evident, asemenea și alte întrebări nu sunt simple interogații abstracte, speculative, la care să se poată răspunde doar cu explicații savante și cu justificări teoretice. Ele conțin deja o luare de poziție.

■ Dr. Marin NEDELEA

E toamnă iar...

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

GHEORGHE ASACHI ctitor de școală românească

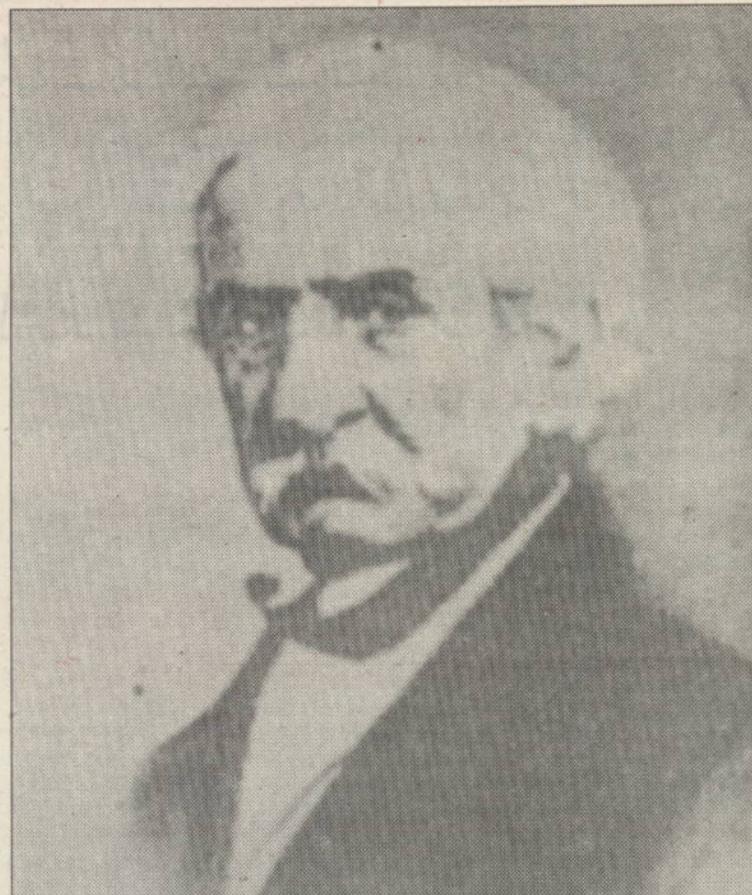
Fără să atingă culminația spiritului revoluționar, cum am văzut că (OPINIA NAȚIONALĂ nr. 56) că făcuse Gheorghe Lazăr prin opera lui practică, Asachi își va desfășura marea lui lucrare de reorganizare a învățământului din Moldova într-un climat dominat de reforme. Dezvoltarea mai slabă, aici, a fundamentelor economice noi, stadiul incipient de formare a burgheziei

explică natura mai lentă a transformărilor în domeniul învățământului - cărora, totuși, prin preocupările sale multilaterale, enciclopediste (Eugen Lovinescu), prin receptivitatea la înnoirile vremii, inclusiv la mesajul Renașterii ardelene, Asachi a reușit să le imprime un pronunțat caracter sistematic. Începând cu 1813, când cere să deschidă un curs de inginerie și

hotărnicie pe care-l și inaugurează un an mai târziu la Academia domnească din Iași (în 1818 susține aici examen public de absolvire prima serie de ingineri pregătiți în limba română) nu există eveniment școlar în Moldova care să nu fie legat de numele lui Asachi, ajuns între timp referendar al Epitropiei învățăturilor publice. Reorganizarea Seminarului de la Socola, deschiderea în 1828 a Școlii Vasiliene, devenită în 1835 Academia Mihăileană, ca primă formă a Universității din Iași, înființarea în noiembrie 1836 a "Conservatorului filarmonic dramatic", pentru pregătirea actorilor și muzicienilor cu care, de altfel, Asachi va iniția întâiile reprezentări teatrale în românește, organizarea și buna funcționare a "școlilor publice", socotite ca "bun obștesc", cărora Asachi avea să le asigure sporirea conținutului laic și tehnico-aplicativ printr-un întreg sistem de regulamente, metodici, programe și manuale unitare, periodice, cărți de popularizare și o prodigioasă literatură pe teme pedagogice, sunt tot atâtea momente și direcții în care ideile sale despre educație și învățământ se manifestă, contribuind la triumful definitiv al școlii naționale și la introducerea acestia în ecuația noii epoci de cultură din istoria Moldovei.

Deși în istoria literară Asachi trece drept poetul care "a simțit unda clasicismului întârziat" (G. Călinescu) și a fost "cu totul lipsit de idei literare" (Şerban Cioculescu), în domeniul învățământului se arată că a fost un cugetător îndrăzneț, cunosător al sistemelor moderne de educație, pe care le judeca și le completează pe măsură "nevoilor românești". Preocupările lui multilaterale i-au favorizat accesul la esența aplicativă a acestor sisteme, ferindu-l de enciclopedismul steril, ca și de tentația vulgarizării. Omul care intră în editorial din 1838 al "Albișiei" deplângă faptul că în domeniul activității literare "se alege mai mult calea plăcerilor decât a folosului" și că, din ferire, să-i asigure acestei ultime noțiuni un conținut superior prin marea sa operă școlară.

De aceea elementele militarismului său educațional se regăsesc în organizarea și modernizarea învățământului până în deceniul al șaptelea al secolului trecut. Valoarea socială a educației și, drept urmare, rolul fundamental al instituțiilor școlare, concepute ca sistem unitar, străduința ca accesul

tinerei generații la învățătură să nu mai fie condiționat de stratificările sociale, simpatia și respectul lui pentru omul simplu ("O, voi cari n-aveți stîrnă pentru omul umilit!") alcătuiesc convingeri constante, explicabile prin stările de lucruri în care trăia Asachi și nicidecum prin împrumuturi. Oare, pentru a face recomandarea ca educația să înceapă din familie (Almanah pentru învățătură și petrecere, 1858) trebuia neapărat, cum s-a presupus, să fi primit influența lui Pastalozzi sau Herbart? Desigur, asemenea influențe există, dar ele au fost înregistrate de Asachi ca stimuli în procesul de elaborare a propriilor idei. El însuși înfățișează, în Relație de starea învățăturilor publice în Moldova pe anul 1839-1840, argumentul pentru care "modelurile clasice ale altor statelor" se cer riguros adaptate trebuințelor țării. Este argumentul cel mai frecvent folosit în intervențiile sale. În baza lui favorizează introducerea (1843) la Academia Mihăileană a cursului de economie politică a lui Ion Ghica și a celui de istorie națională al lui Kogălniceanu, apreciate, pe bună dreptate, drept culmi ale dezvoltării acestor academii. La apoi atitudine fermă, "cu tot spiritul său guvernamental" (Eugen Lovinescu) împotriva hotărârii lui Mihai Sturdza de a desființa "învățăturile înalte", adică Academia; militează, totodată, pentru valorificarea ideilor educationale ale lui Dosoftei și Cantemir; apără cu fermitate învățământul în limba națională; subliniază vocația tehnico-aplicativă a unei bune părți din școlile de atunci, în legătură cu care pledează pentru înființarea unui institut agronomic cu fermă model și pentru educarea tinerelor fete. Din păcate, însă, această încredere în propriile idei, atât de fertilă în prima parte a activității, intrucât l-a ferit de împrumuturi neasimilate și de oscilații, de tribulații mărunte în zona dezbatelor terminologice, unde epoca a în-

gistrat multe victime, tocmai ea avea să-l conducă la sfârșitul vieții spre izolare de tinerile forțe intelectuale apărute în jurul său.

Aceasta, la nivel individual, la nivelul istoriei însă, ideile înnoitoare venite de pește munți, potențate de acțiunea lui Lazăr și Asachi, găsesc în învățământ terenul unor fertile afirmații și confirmări. Valoarea lor catalizatoare se manifestă cu deosebire în cazul lui Dinicu Golescu. Mereu frâmnat de ideea luminării prin școală a norodului, stimulat de fapta părintelui său (ctitor al celei dintâi școli din Golești), proiectează înființarea de școli normale în Craiova și în capitalele județelor și de școli primare la sate; ca membru al Divanului domnesc semnează un hrisov pentru tipărirea cărților de școală; la Brașov ia parte la înființarea unei societăți literare, în al cărei program ca și în al celei din 1827 - prevederile de dezvoltare a învățământului au pondere și conținut avansat; școala ca factor de luminare a poporului este deopotrivă sursă și paliativ al crizei sale de conștiință care l-a stăpânit după călătoria lui istorică. Până și în testamentul său alcătuit în 1825 este urmărit de gândul de a face mai mult "pe seama învățăturii". Dar "fapta" se produce abia în 1826 și ea stă în nemijlocită legătură cu precedentul strălucit al lui Lazăr și Asachi. Către această concluzie conduce întreagă lui Înștiințare. Ideile de "deșteptare" și "luminare", amintite aici, obiectivele de "bun patriot", "bun orășean", "bun părinte", puse pe seama învățăturii, caracterul "slobod, obștesc" atribuit școlii "unde pot merge fiii nobilei", ai norodului și măcar robi", în sfârșit, încreștinarea conducerii școlii cu program "gimnasticesc" și "filosoficesc" ardeleanului Aaron Florian arată că fluxul înnoirilor școlare devenise ireversibil.

■ Mihai IORDĂNESCU

Din această stâncă va fi dat la iveauă chipul lui Decebal

În zona comunei Dubova, pe valea Mraconiei, situată la circa 20 de kilometri amonte de Orșova, o gigantică stâncă, de 110 metri înălțime, țăsnită dintre culmile împădurite ale munților Cernei, va fi transformată într-o impresionantă lucrare sculpturală înfățișând chipul legendarului rege dac Decebal.

Inițiativa începerii acestei lucrări aparține d-lui prof. dr. Josif Constantin Drăgan, lucrarea preconizată urmând a avea peste 40 de metri înălțime și 25 lățime și va domina întregul peisaj al Dunării din zona Cazanelor.

Autorul modelului, realizat după materiale arheologice inedite și în același timp coordonatorul artistic al lucrării este maestrul sculptor Mario Galeotti, figură marcantă a plasticii italiene.

Unică în plan european, comparabilă cu figurile președinților americanii, dăltuite la Rushmore-Mount, lucrarea inițiată și susținută material de d-l prof. dr. Josif Constantin Drăgan va îmbogății nu numai patrimoniul cultural-istoric al Orșovei, vechea Dierna romană, ci întreg

spațiul danubiano-pontic, vestind navigatorilor veniți din patru vânturi intrarea pe tărâmuiri locuite de un popor cu o istorie multimilenară.

Demararea lucrării a necesitat o amplă desfășurare de mijloace tehnice, accesul la stâncă făcându-se numai pe apă. Au fost instalate pontoane, grupuri electrogene, compresoare, dormitoare, au fost aduse șalupe și ambarcajuni grele de transport.

Alpiniștii de la "Salvamont" Herculane au împărțit deja stâncă cu peste 800 de metri de cablu și coardă de alpinism, au instalat 25 de metri de schelă culisantă și, de multe ori, susținuți doar în coardă, au început operațiunile de degroșare și finisare brută a suportului.

Pentru finalizarea lucrării, care se preconizează a fi finalizată în circa doi ani, termenul depinzând și de condițiile atmosferice, dar și de structura și omogenitatea stâncii, vor fi înălțări, cu pickhamer sau cu dalta și ciocanul zeci și sute de metri cubi de anrocamente.

■ Dragoș CIOBANU

REVISTA

OPINIA

n a t i o n a l a

TIPOGRAFIA

FED

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Anca MITRICĂ

Costul unui abonament trimestrial este de 3 000 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispozitie de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr.1, Sect. 1, București - România.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45